

151. löggjafarþing 2020–2021.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um virðisaukaskatt og lögum um fjársýsluskatt
(fjármálaþjónusta o.fl.)

Frá fjármála- og efnahagsráðherra.

I. KAFLI

Breyting á lögum um virðisaukaskatt, nr. 50/1988, með síðari breytingum.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 3. mgr. 2. gr. laganna:

- a. 9. tölul. fellur brott.
- b. 10. tölul. orðast svo: Sala og milliganga um fjármálaþjónustu, þó ekki eignaleigu lausafjár, eða ráðgjafarþjónustu, tækniþjónustu og annarri þjónustu sem ekki er veitt í beinum tengslum við sölu fjármálaþjónustu. Undir ákvæðið fellur m.a.:
 - a. váttryggingastarfsemi og tryggingamiðlun,
 - b. móttaka innlána og annarra endurgreiðanlegra fjármuna frá almenningi,
 - c. útlánastarfsemi,
 - d. greiðslumiðlun,
 - e. verðbréfamíðlun,
 - f. rekstur verðbréfa- og fjárfestingasjóða.

2. gr.

Orðin „9. og“ í 7. málsl. 2. mgr. 3. gr. og í g. lið 10. tölul. 1. mgr. 12. gr. laganna falla brott.

3. gr.

- a. 2. málsl. 4. mgr. 25. gr. orðast svo: Endurgreiðsla má þó aðeins fara fram ef álagning virðisaukaskatts á fyrra uppgjörstímabili, eins eða fleiri, er ekki byggð á áætlun samkvæmt 2. málsl. 2. mgr. þessarar greinar eða 1.–3. mgr. 26. gr.
- b. 3. málsl. 4. mgr. 25. gr. falli brott.

4. gr.

Ákvæði 3. mgr. ákvæðis til bráðabirgða XXIX í lögnum orðast svo: Ákvæði þetta gildir frá og með 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2023.

5. gr.

Í stað „31. desember 2020“ í 1-4. mgr. ákvæðis til bráðabirgða XXXIII í lögnum kemur: 31. desember 2021.

6. gr.

Í stað „31. desember 2020“ í 1. mgr. ákvæðis til bráðabirgða XXXIV í lögnum kemur: 31. desember 2021.

II. KAFLI

Breyting á lögum um fjársýsluskatt, nr. 165/2011, með síðari breytingum.

7. gr.

Í stað „9.“ í 1. tölul. 2. gr. laganna kemur: „10.“

8. gr.

Orðin „9. og“ í 2. tölul. 5. gr. laganna falla brott.

III. KAFLI

Gildistaka.

9. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2021.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarpið er samið í fjármála- og efnahagsráðuneytinu. Með því eru lagðar til breytingar á ákvæðum laga, nr. 50/1988 um virðisaukaskatt og laga nr. 165/2011, um fjársýsluskatt. Í frumvarpinu eru gerðar tillögur um breytingar á afmörkun undanþágu virðisaukaskatts vegna sölu á fjármálaþjónustu og milligöngu um slíka þjónustu. Samhliða eru lagðar til afleiddar breytingar á lögum um fjársýsluskatt. Jafnframt er gerð tillaga um að endurgreiðsla virðisaukaskatts á grundvelli innsendrar virðisaukaskattsskýrslu megi aðeins fara fram ef að áætlanir liggi ekki fyrir á fyrri uppgjörstímabilum virðisaukaskatts, einu eða fleirum. Þá er lagt til að sú heimild sem lögfest var með ákvæði til bráðabirgða XXIX, þess efnis að heimilt sé að fella niður virðisaukaskatt við innflutning á lyfjum sem gefin eru ríkinu eða stofnunum þess til nota við meðferð sjúklinga á heilbrigðisstofnunum, verði tekin upp aftur og gildistími hennar afmarkaður frá og með 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2023. Loks er lagt til að gildistími ákvæða til bráðabirgða XXXIII og XXXIV í lögum um virðisaukaskatt, þar sem m.a. er kveðið á um tímabundna 100% endurgreiðslu virðisaukaskatts af vinnu manna vegna byggingar, viðhalds og endurbóta á íbúðarhúsnæði, bílaviðgerða o.fl., verði framlengdur til og með 31. desember 2021.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Í fyrsta lagi er talin nauðsyn á að skýra betur núgildandi undanþágu frá virðisaukaskatti vegna þjónustu banka, sparisjóða og annarra lánastofnana. Ákvæði 10. tölul. 3. mgr. 2. gr. laga um virðisaukaskatt, sem kveður á um undanþegna starfsemi fjármála- og verðbréfafyrirtækja, hefur staðið óbreytt frá setningu laganna. Frá sama tíma hafa verulegar

tæknibreytingar átt sér stað á sviði fjármálaþjónustu og tengdrar starfsemi. Sú þróun ásamt opnu orðalagi ákvæðisins hefur gefið tilefni til álítaefna um túlkun þess. Á það m.a. við um hlutverk milligönguaðila vegna veittrar fjármálaþjónustu. Samhliða eru lagðar til afleiddar breytingar á lögum um fjársýsluskatt.

Í öðru lagi er talið nauðsynlegt að breyta ákvæði 4. mgr. 25. gr. laga um virðisaukaskatt þannig að endurgreiðsla á grundvelli skýrslu sem skilað er á réttum tíma sé m.a. háð því að álagning virðisaukaskatts á fyrri uppgjörstímabilum byggji ekki á áætlun. Í samtímaeftirliti hjá Skattinum geta komið upp flókin og tímafrek mál og af þeim sökum kann meðferð þeirra að dragast á langinn. Það kann að leiða til tafa á endurgreiðslu til skattaðila sem aftur getur leitt til þess að ríkissjóði kann að vera skylt að greiða dráttarvexti.

Í þriðja lagi er nú talin nauðsyn á að lögfesta á ný ákvæði til bráðabirgða XXIX í lögum um virðisaukaskatt þess efnis að heimilt verði að fella niður virðisaukaskatt við innflutning á lyfjum sem gefin eru ríkinu eða stofnunum þess til nota við meðferð sjúklunga á heilbrigðisstofnunum, m.a. vegna klínískra rannsókna hér á landi og Covid-19 faraldursins.

Í fjórða lagi er nú talið að á árinu 2021 muni áfram eiga við þau rök sem færð voru fyrir auknum endurgreiðsluheimildum samkvæmt ákvæðum til bráðabirgða XXXIII og XXXIV í lögum um virðisaukaskatt. Vegna þessa er lagt til að ákvæðin verði framlengd til og með 31. desember 2021.

3. Meginefni frumvarpsins.

Helstu efnisatriði frumvarpsins eru eftirfarandi:

1. Að váttryggingastarfsemi verði felld undir undanþáguákvæði 10. töluliðar 3. mgr. 2. gr. laga um virðisaukaskatt með annarri undanþeginni fjármálaþjónustu.
2. Að kveða skýrar á um undanþágu virðisaukaskatts vegna sölu fjármálaþjónustu og milligöngu um hana. Við afmörkun undanþágunnar verði litið til sambærilegs ákvæðis í norsku virðisaukaskattslögunum (n. merverdiavgiftsloven).
3. Að gerðar verði breytingar á ákvæðum laga um fjársýsluskatt vegna tillögu um að váttryggingarstarfsemi í 9. tölul. 3. mgr. 2. gr. laga um virðisaukaskatt verði felld undir hugtakið fjármálaþjónusta í 10. tölul. sömu málsgreinar.
4. Að heimilt verði að endurgreiða skattaðila inneign í virðisaukaskatti þrátt fyrir að innsend skýrsla vegna fyrra uppgjörstímabils sé óafgreidd. Áfram verði þó óheimilt að endurgreiða inneign ef álagning á fyrri uppgjörstímabilum byggir á áætlun ríkisskattstjóra.
5. Að ákvæði til bráðabirgða XXIX í lögum um virðisaukaskatt verði lögfest á ný og gildistími þess verði afmarkaður frá og með 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2023.
6. Að ákvæði til bráðabirgða XXXIII og XXXIV í lögum um virðisaukaskatt verði framlengd til og með 31. desember 2021.

3.1. Sala og milliganga um fjármálaþjónustu.

Allt frá upptöku virðisaukaskatts hefur þjónusta banka, sparisjóða og annarra lánastofnana, svo og verðbréfamíðlun, verið undanþegin virðisaukaskatti. Almenn er slík starfsemi einnig undanþegin virðisaukaskatti í aðildarríkjum Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD) og í öðrum löndum þar sem virðisaukaskattur hefur verið tekinn upp. Í undanþágunni felst að ekki ber að innheimta virðisaukaskatt af veittri þjónustu

sem undir hana fellur. Undanþágan nær hins vegar ekki til virðisaukaskatts (innskatts) af aðföngum til starfseminnar. Í athugasemdum við ákvæðið í frumvarpi að lögum um virðisaukaskatt er tekið fram að þjónustan sé undanþegin af tæknilegum ástæðum og að undir ákvæðið falli, auk verðbréfamiðlunar, einungis eiginleg banka- og lánastarfsemi. Í lögskýringargögnum er ekki að finna frekari skýringu á undanþáguákvæðinu.

Almennt er viðurkennt að viðskiptabankar séu undanþegnir virðisaukaskatti af tæknilegum ástæðum með vísan til þess að erfiðleikum sé bundið að ákvarða skattstofninn þar sem megintekjustofn banka grundvallist á vaxtamun, þ.e. mismuni vaxta af inn- og útlánnum. Skattyfirvöld hafa við nánari túlkun ákvæðisins sótt skilgreiningu á þjónustu fjármálafyrirtækja til þeirra laga sem um slík fyrirtæki gilda hverju sinni, nú lög nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki. Þrátt fyrir að verulegar breytingar hafa orðið á löggjöf um fjármálastarfsemi á þeim liðlega þrjátíu árum sem liðið hafa frá gildistöku laga um virðisaukaskatt hafa ekki verið gerðar breytingar á orðalagi ákvæðisins. Þá hafa átt sér stað miklar tæknibreytingar á sviði fjármálaþjónustu og tengdrar starfsemi, s.s. fjártækni. Í þessu ljósi er talið rétt að laga orðalag undanþáguákvæðisins að þeim breytingum sem átt hafa sér stað. Markmið breytingarinnar er þannig að draga úr óvissu og auka skýrleika í skattframkvæmd.

Í frumvarpinu eru nú lagðar til breytingar á ákvæðinu og í því sambandi höfð hliðsjón af sambærilegu ákvæði í norsku virðisaukaskattslögunum (n. lov om merverdiavgift frá 19. júní 2009), þar sem kveðið er á um að sala og milliganga um fjármálaþjónusta sé undanþegin skattskyldusviði laganna. Talið er rétt að líta til Noregs í þessum efnum þar sem að Norðmenn eru í sömu stöðu og Íslendingar gagnvart Evrópusambandinu (ESB), þ.e. standa utan sambandsins en eru innan Evrópska efnahagssvæðisins (EES). Töluverð framkvæmd hefur jafnframt mótast í Noregi um túlkun ákvæðisins síðustu ár bæði hjá skattyfirvöldum og dómstólum.

3.2. Endurgreiðsla virðisaukaskatts.

Í 4. mgr. 25. gr. laga um virðisaukaskatt er kveðið á um að hafi virðisaukaskattsskýrslu verið skilað á tilskildum tíma skuli endurgreiðsla á grundvelli hennar fara fram innan tuttugu og eins dags frá lokum skilafrests. Þrátt fyrir þessa reglu má endurgreiðsla þó aðeins fara fram ef skattákvörðun liggur fyrir vegna fyrri tímabila. Tekið er sérstaklega fram í málgreininni að með skattákvörðun í þessu sambandi sé ekki átt við áætlanir, þ.e. þegar ríkisskattstjóri áætlar skatt af viðskiptum skráðra aðila, í þeim tilvikum þegar þeir senda ekki skýrslur innan tilskilins tíma, senda enga skýrslu eða ef skýrslu og fylgigögnum er ábótavant, sbr. 2. mgr. 25. gr. og 1.-3. mgr. 26. gr. laganna. Endurgreiðsla er því ekki heimil samkvæmt framangreindum ákvæðum ef álagning fyrri tímabila, eins eða fleiri, byggir á áætlun. Endurgreiðsla er jafnframt ekki heimil ef skattákvörðun fyrri tímabila, eins eða fleiri, liggur ekki fyrir þrátt fyrir að skattaðili hafi skilað skýrslu en álagning á grundvelli hennar hefur dregist, eins og gerst getur ef flókin og tímafrek mál koma upp við samtímaeftirlit. Dragist endurgreiðsla á grundvelli innsendar skýrslu fram yfir lögbundinn frest ríkisskattstjóra getur skattaðili átt rétt á greiðslu dráttarvaxta samkvæmt 4. mgr. 28. gr. laganna.

Í frumvarpinu er nú lagt til að heimilt verði að endurgreiða skattaðila inneign í virðisaukaskatti þó að innsend skýrsla vegna fyrri uppgjörstímabils sé óafgreidd. Slík endurgreiðsla verði þó áfram óheimil ef álagning á fyrri uppgjörstímabilum byggir á áætlun ríkisskattstjóra. Breytingin er því ívilnandi fyrir skattaðila en dregur jafnframt úr líkum á því að greiða þurfi dráttarvexti úr ríkissjóði vegna síðbúinnar endurgreiðslu.

3.3. Innflutningur á lyfjum.

Með 34. gr. laga nr. 124/2015, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um skatta og gjöld (ýmsar breytingar), var ákvæði til bráðabirgða XXIX bætt við lög um virðisaukaskatt þar sem lögfest var tímabundin heimild til að fella niður virðisaukaskatt við innflutning á lyfjum sem gefin voru ríkinu eða stofnunum þess til nota við meðferð sjúklunga á heilbrigðisstofnunum. Ákvæðið gilti til og með 31. desember 2018 en tilefnið var átak ríkisstjórnar, heilbrigðisyfirvalda og lyfjafyrirtækisins Gilead til að útrýma lifrabólgu C á Íslandi.

Nú liggja fyrir áform um að Landspítalinn taki þátt í klínískri meðferðarrannsókn á bráðaeitilfrumuhvítblæði í börnum. Með lögfestingu ákvæðisins nú mun þannig m.a. verða heimilt að fella niður virðisaukaskatt við innflutning á lyfjum sem gefin eru ríkinu eða stofnunum þess til nota við slíkar klínískar rannsóknir hér á landi frá og með 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2023. Þá liggur fyrir að með breytingunni verður heimilt að fella niður virðisaukaskatt með sama hætti vegna innflutnings á öðrum lyfjum, t.a.m. vegna Covid-19 veirufaraldursins.

3.4. Framlenging á ákvæðum til bráðabirgða XXXIII og XXXIV í lögum um virðisaukaskatt.

Samkvæmt a. og b. liðum 7. gr. laga nr. 25/2020, um breytingu á ýmsum lögum til að mæta efnahagslegum áhrifum heimsfaraldurs kórónuveiru, voru lögfest ákvæði til bráðabirgða XXXIII og XXXIV við lög um virðisaukaskatt þar sem kveðið var á um tímabundna aukna endurgreiðslu virðisaukaskatts vegna vinnu við íbúðarhúsnæði o.fl. Bráðabirgðaákvæðin sættu í kjölfarið breytingum með 3. gr. laga nr. 37/2020, um breytingu á ýmsum lögum til að mæta efnahagslegum áhrifum heimsfaraldurs kórónuveiru (frekari aðgerðir), og lögum nr. 73/2020, um breytingu á lögum um virðisaukaskatt nr. 50/1988, með síðari breytingum (endurgreiðsla vegna vinnu á byggingarstað). Tilvitnuð ákvæði til bráðabirgða renna að öllu óbreyttu út í árslok 2020. Í kjölfar hinna alvarlegu en þó tímabundnu áhrifa kórónuveirunnar á samfélagið er lagt til að gildistími þeirra verði framlengdur til og með 31. desember 2021.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins gefur ekki tilefni til að ætla að tillögur þess stangist á við stjórnarskrá eða alþjóðlegar skuldbindingar. Þess var gætt við samningu frumvarpsins að efni þess og framsetning samrýmist 40. og 77. gr. stjórnarskrárinnar.

5. Samráð.

Frumvarpið snertir einkum aðila sem hafa með höndum fjármálastarfsemi eða inna af hendi þjónustu fyrir fjármálafyrirtæki. Þá hefur frumvarpið áhrif á byggingaraðila, einstaklinga, mannúðar- og líknarfélög, íþróttafélög, björgunarsveitir o.fl. sem rétt eiga á endurgreiðslu virðisaukaskatts af vinnu manna vegna íbúðarhúsnæðis, mannvirkja o.fl. Frumvarpið hefur einnig áhrif á innflytjendur lyfja sem gefin eru ríkinu eða stofnunum þess o.fl.

Áform um gerð lagafrumvarpsins voru lögð fram á fundi ráðuneytisstjóra allra ráðuneyta þann 20. ágúst sl., sbr. 1. mgr. 1. gr. samþykktar um undirbúning og frágang stjórnarfrumvarpa og stjórnartillagna, sbr. 10. gr. reglna um starfshætti ríkisstjórnarinnar.

Við vinnslu frumvarpsins var haft samráð við heilbrigðisráðuneytið, Skattinn og Samtök fjármálafyrirtækja. Þá voru áformin jafnframt birt í samráðsgátt stjórnvalda á vefnum Ísland.is dagana 14.–28. september 2020. Alls bárust þrjár umsagnir. Niðurstöðuskjal var birt í kjölfarið í samráðsgáttinni.

6. Mat á áhrifum.

Meginefni frumvarpsins er í fjórum liðum.

Gert er ráð fyrir því að áformaðar breytingar er varða undanþágu fjármálaþjónustu frá virðisaukaskatti leiði til aukins skýrleika í skattframkvæmd að því er varðar fjármálastofnanir og aðila sem selja þeim þjónustu. Ekki er gert ráð fyrir því að breytingin hafi í för með sér fjárhagsleg áhrif á ríkissjóð.

Sú tillaga sem lýtur að því að heimilt verði að endurgreiða skattaðila inneign á grundvelli virðisaukaskattsskýrslu þrátt fyrir að innsend skýrsla vegna fyrra uppgjörstímabils sé óafgreidd er ívilnandi fyrir skattaðila. Jafnframt er gert ráð fyrir að breytingin dragi verulega úr líkum á að greiða þurfi dráttarvexti úr ríkissjóði dragist endurgreiðsla fram yfir lögbundinn afgreiðslufrest. Fyrirhuguð breyting hefur því jákvæð fjárhagsleg áhrif á ríkissjóð.

Tillaga frumvarpsins um að lögfesta á ný ákvæði til bráðabirgða XXIX þess efnis að heimilt verði að fella niður virðisaukaskatt við innflutning á lyfjum sem gefin eru ríkinu eða stofnunum þess til nota við meðferð sjúklinga á heilbrigðisstofnunum á tímabilinu 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2023 er talin hafa óveruleg og tímabundin áhrif til lækkunar á tekjum ríkissjóðs.

Tillaga um framlengingu á gildistíma ákvæða til bráðabirgða XXXIII og XXXIV í lögum um virðisaukaskatt til og með 31. desember 2021 er talin hafa neikvæð fjárhagsleg áhrif á ríkissjóð sem nemi um 9 ma. kr. vegna framkvæmda á árinu 2021. Áhrifin eru tímabundin.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í a. lið er gerð tillaga um að 9. tölul. 3. mgr. 2. gr. falli brott. Í tölulíðnum kemur fram að „váttryggingarstarfsemi“ skuli vera undanþegin virðisaukaskatti. Breytingin er lögð til í ljósi þess að í b. lið 1. gr. frumvarpsins er lagt til að váttryggingastarfsemi skuli falla undir hugtakið fjármálaþjónusta. Meginástæða fyrir undanþágu váttryggingastarfsemi frá virðisaukaskatti er sú að slík starfsemi er í eðli sínu alþjóðleg og undanþegin víðast hvar erlendis. Í skattframkvæmd hefur undanþágan verið skýrð á þá leið að hún nái ekki einungis til seldrar þjónustu váttryggingafélaga heldur taki hún einnig til þess þegar váttryggingafélög kaupa að þjónustu sem telja verður eðlilegan og nauðsynlegan þátt í váttryggingastarfsemi þeirra og almennt er innt af hendi til eigin nota innan váttryggingafélaganna sjálfra. Sala á tryggingum í umboðssölu hefur m.a. verið felld undir undanþáguna. Undanþágan er nauðsynleg af samkeppnisástæðum vegna þess að það er vandkvæðum bundið að skattleggja einstakar tryggingar sem innlendir aðilar kunna að kaupa af erlendum váttryggingarfélögum. Það sama gildir um útreikning virðisaukaskatts vegna sölu slíkrar þjónustu líkt og almennt á við um fjármálaþjónustu. Ekki er gerð tillaga um breytingu á efnislegru túlkun hugtaksins váttryggingastarfsemi við yfirfærslu þess í 10. tölul. 3. mgr. 2. gr. laganna.

Í b. lið eru lagðar til breytingar á 10. tölul. 3. mgr. 2. gr. laganna þar sem kveðið er á um að þjónusta banka, sparisjóða og annarra lánastofnana, svo og verðbréfamiðlun, sé undanþegin virðisaukaskatti. Lagt er til að kveðið verði á um að sala og milliganga um fjármálaþjónustu verði undanþegin skattskyldu, m.a. váttryggingastarfsemi og tryggingamiðlun, móttaka innlána og annarra endurgreiðanlegra fjármuna frá almenningi, útlánastarfsemi, greiðslumiðlun, verðbréfamiðlun og rekstur verðbréfa- og fjárfestingasjóða. Ekki er um tæmandi upptalningu að ræða og geta því aðrir þjónustubættir sem fela í sér fjármálaþjónustu einnig fallið undir tölulíðinn, s.s. veiting ábyrgða og trygginga o.fl. Undir ákvæðið fellur hins vegar ekki eignaleiga lausafjár, þ.e. fjármögnunarleiga, kaupleiga eða rekstrarleiga en einnig

t.a.m. leiga á greiðsluposum til nota í greiðslukortaviðskiptum og leiga bankahólfa. Sama gildir um ráðgjafarþjónustu, tækniþjónustu og aðra þjónustu sem ekki er veitt í beinum tengslum við sölu fjármálaþjónustu.

Þar sem undanþágur samkvæmt 3. mgr. 2. gr. laganna eru frávik frá meginreglu 2. gr. um skattskyldu ber að skýra hugtakið fjármálaþjónusta og önnur hugtök töluliðarins þröngt og ekki rýmri lögskýringu en orðalag ákvæðisins gefur tilefni til. Við nánari afmörkun á hugtakinu fjármálaþjónusta í töluliðnum og öðrum hugtökum sem þar koma fram ber þó jafnframt að líta til gildandi löggjafar hverju sinni um fjármálaþjónustu, einkum lög nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki og lög nr. 33/2005, um fjarsölu á fjármálaþjónustu, lög nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti, lög nr. 120/2011, um greiðsluþjónustu, lög nr. 128/2011, um verðbréfasjóði, lög nr. 17/2013, um útgáfu og meðferð rafeyris, lög nr. 100/2016, um váttryggingastarfsemi, lög nr. 62/2019, um dreifingu váttrygginga og lög nr. 45/2020, um rekstraraðila sérhæfðra sjóða.

Sala fjármálaþjónustu í skilningi töluliðarins getur verið víðtækari en svo að einstök starfsemi hennar þarfnist starfsleyfis samkvæmt íslenskum rétti. Slík sala getur þó bent til þess að um fjármálaþjónustu sé að ræða sé hún veitt af fjármálafyrirtæki, váttryggingafélagi eða greiðsluþjónustufyrirtæki með starfsleyfi. Með vísan til þessa verður t.d. almennt séð að telja að starfsemi sem fellur undir verðbréfavíðskipti, sbr. 1. gr. laga nr. 33/2003, um verðbréfavíðskipti, þ.m.t. ráðgjöf á því sviði, sem veitt er í nánnum tengslum við aðalstarfsemi þjónustuveitanda sem hefur fjármálaþjónustu með höndum, geti talist fjármálaþjónusta í skilningi töluliðarins, þótt ekki þurfi starfsleyfi til að stunda hana eina sér samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki. Við mat á því hvort um sé að ræða fjármálaþjónustu samkvæmt töluliðnum ber því jafnframt að líta til þess hvort fjármálaþjónusta sé aðalstarfsemi þjónustuveitanda eða hvort t.a.m. útvistuð þjónusta teljist innt af hendi í beinum tengslum við aðalstarfsemina. Sem dæmi má nefna að ef ráðgjafarstarfsemi aðila er minni hluti veittrar þjónustu hins undanþegna aðila og hún er veitt í beinum tengslum við undanþegna aðalþjónustu fellur slík þjónusta undir undanþáguákvæðið.

Undanþegin fjármálaþjónusta getur einnig innihaldið hluta af aukaþjónustu sem ein og sér væri álitin virðisaukaskattsskyld. Í slíkum tilvikum verður að skoða sérstaklega hvort um sé að ræða tvo sjálfstæða þjónustuþætti eða hvort aukaþjónustan sé þess eðlis að hún sé í raun órjúfanlegur hluti af veittri aðalþjónustu og þar með undanþegin skattskyldu. Í þessu sambandi ber að hafa hliðsjón af því að það er ekki tilgangur ákvæðisins að undanþiggja starfsemi innan fjármálafyrirtækja sem er skattskyld hjá öðrum aðilum. Það er því skattaðila að sýna fram á að bein tengsl séu á milli veittrar aukaþjónustu og undanþeginnar aðalþjónustu í formi fjármálaþjónustu þannig að telja megj hvort tveggja undanþegið virðisaukaskatti. Þjónusta sem veitt er sem liður í fjármálaþjónustu skal meðhöndla skattalega á sama hátt og fjármálaþjónustu en skilyrði er að aukaþjónusta sé veitt í beinum tengslum við hina undanþegnu aðalþjónustu, þ.e. fjármálaþjónustuna og sé minnihluti hennar. Almennt verður að telja að fjármálaleg ráðgjafarþjónusta, sem viðskiptabankar og aðrar lánastofnanir veita í nánnum tengslum við venjulega innláns- og útlánaþjónustu, viðskipti með fjármálagerninga eða aðra hliðstæða fjármálaþjónustu, þ.e. sem viðbótar- eða aukaþjónustu gagnvart slíkri þjónustu, falli undir undanþáguna.

Undanþága töluliðarins kann einnig að ná til milligöngu (e. intermediation) um fjármálaþjónustu. Þjónusta milligönguaðila (e. intermediary), s.s. aðila sem sinnir greiðsluþjónustu á alþjóðlegum mörkuðum, er undanþegin virðisaukaskattsskyldu, þegar hún er órjúfanlegur þáttur í veitingu fjármálaþjónustunnar. Ekki skiptir máli í þessu sambandi

hvort milligönguaðili komi fram í eigin nafni eða í nafni þess sem hefur með höndum hina undanþegnu fjármálastarfsemi.

Undir milligöngu fellur hins vegar ekki ráðgjöf, eða önnur skattskyld þjónusta, sem veitt er með sjálfstæðum hætti og án beinna tengsla við hina undanþegnu fjármálaþjónustu. Hins vegar getur milliganga einnig falið í sér blandaða starfsemi, þ.e. þjónustu sem telst vera bæði virðisaukaskattsskattsskyld og undanþegin. Við mat á því hvort þjónusta milligöngumanns sé undanþegin eða ekki í þessu sambandi ber að líta til undirliggjandi hagsmuna og markmiðs með veitingu þjónustunnar hverju sinni. Sem dæmi má nefna að ef þjónustan er veitt í beinum og nánum tengslum við aðalstarfsemi þjónustuveitanda sem hefur með höndum fjármálastarfsemi og milligönguaðili hefur ekki sjálfstæðra hagsmuna að gæta um ákvæði undirliggjandi samnings, milli þjónustuveitanda og kaupanda þjónustu, þ.e. viðskiptavinar, er um undanþegna þjónustu í formi milligöngu að ræða. Ef aftur á móti þjónusta milligönguaðila felur í sér sjálfstæða veitingu þjónustu, s.s. ráðgjafaþjónustu eða aðra sérfræðiþjónustu, án beinna tengsla við aðalstarfsemi þjónustuveitanda, eða milligönguaðili hefur sjálfstæðra hagsmuna að gæta um ákvæði undirliggjandi samnings milli þjónustuveitanda og kaupanda, er um skattskylda milligöngu að ræða. Milliganga er þannig form miðlunar sem getur m.a. falið í sér aðstoð við þjónustuveitanda um að koma á samningi milli hans og kaupanda, þ.e. viðskiptavinar, án þess að milligönguaðili hafi nokkurra sjálfstæðra hagsmuna að gæta af undirliggjandi skilmálum samningsins milli þjónustuveitanda og kaupanda.

Um 2. gr.

Með vísan til þess að í b. lið 1. gr. er lagt til að ákvæði 9. tölul. 3. mgr. 2. gr. falli brott er umrædd breyting lögð til.

Um 3. gr.

Í núgildandi ákvæðum 2. og 3. másl. 4. mgr. 25. gr. er kveðið á um að endurgreiðsla virðisaukaskatts á grundvelli innsendrar virðisaukaskattsskýrslu, þar sem innskattur er talinn hærri en útskattur, megi aðeins fara fram að skattákvörðun liggja fyrir vegna fyrri tímabila og að með skattákvörðun í því sambandi sé ekki átt við áætlanir á grundvelli 2. másl. 2. mgr. sömu greinar eða 1.-3. mgr. 26. gr. laganna. Samkvæmt beinu orðalagi þessara ákvæða er því óheimilt að inna endurgreiðslu af hendi ef álagning virðisaukaskatts á fyrra uppgjörstímabili eða tímabilum liggur ekki fyrir vegna þess að aðili hefur sætt áætlun annars vegar eða ef ekki hefur tekist að ljúka álagningu á grundvelli innsendrar skýrslu á fyrra uppgjörstímabili ef um flókið og tímafrekt mál er að ræða sem upp hefur komið við samtímaeftirlit hins vegar. Í þeirri breytingu sem lögð er til í greininni felst að síðara tilvikið er fellt brott þannig að endurgreiðsla megi fara fram nema í þeim tilvikum að álagning á fyrri uppgjörstímabilum byggir á áætlun. Breytingin er fyrst og fremst ívilnandi fyrir skattaðila.

Um 4. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að heimilt verði á ný að fella niður virðisaukaskatt við innflutning á lyfjum sem gefin eru ríkinu eða stofnunum þess til nota við meðferð sjúklinga á heilbrigðisstofnunum. Við skilgreiningu á hugtakinu heilbrigðisstofnun ber að líta til laga um heilbrigðisþjónustu, nr. 40/2007. Skilyrði undanþágu samkvæmt ákvæðinu eru að fyrir liggja skrifleg yfirlýsing gefanda, og eftir atvikum innflytjanda, um gjöfina og að af henni megi ráða að lyfin verði afhent án endurgjalds, að fyrir liggja skrifleg staðfesting gjafþega á því að um gjöf sé að ræða sem afhent verði án endurgjalds og að lyfin verði notuð við meðferð sjúklinga

á heilbrigðisstofnunum. Lagt er til að ákvæðið gildir tímabundið, þ.e. frá og með 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2023.

Um 5. og 6. gr.

Í ákvæðunum er lagt til að framlengja skuli gildistíma ákvæða til bráðabirgða XXXIII og XXXIV til og með 31. desember 2021. Í fyrrnefnda ákvæðinu er m.a. kveðið á um að byggjendur og eigendur íbúðarhúsnæðis og frístundahúsnæðis öðlist á tímabilinu 1. mars 2020 til og með 31. desember 2020 rétt til endurgreiðslu 100% þess virðisaukaskatts sem þeir hafa greitt af vinnu manna sem unnin er innan þess tímabils á byggingarstað vegna byggingar, endurbóta eða viðhalds íbúðar- og frístundahúsnæðis. Heimildin nær jafnframt til annars húsnæðis sem er alfarið í eigu sveitarfélaga eða stofnana og félaga sem alfarið eru í eigu sveitarfélaga, enda sé húsnæðið skráð í fasteignaskrá Þjóðskrár Íslands. Þá er einnig kveðið á um samsvarandi hlutfall endurgreiðslu vegna hönnunar og eftirlits íbúðarhúsnæðis, heimilisaðstoðar, reglulegrar umhirðu íbúðarhúsnæðis og bílaviðgerða o.fl. Í ákvæði til bráðabirgða XXXIV er kveðið á um rétt mannúðar- og líknarfélaga, íþróttafélaga, björgunarsveita, æskulýðsfélaga og þjóðkirkjunnar o.fl. til 100% endurgreiðslu virðisaukaskatts á sama tímabili af vinnu manna á byggingarstað við byggingu, viðhald eða endurbætur á mannvirkjum sem alfarið eru í eigu þeirra að ákvæðnum skilyrðum uppfylltum.

Telja verður að þau rök sem færð voru fyrir endurgreiðsluheimildum ákvæðanna muni áfram eiga við á árinu 2021 en talið er að hvetja þurfi sérstaklega til framkvæmda, viðhalds og umhirðu við eignir heimila, þ.e. íbúðar- og frístundahúsnæðis og bifreiða, sem og húsnæði sveitarfélaga og aðila sem starfa að almannaheillum. Í ljósi þessa er lagt til að gildistími ákvæðanna verði framlengdur til og með 31. desember 2021.

Um 7. og 8 gr.

Lagðar eru til afleiddar breytingar á lögum nr. 165/2011, um fjársýsluskatt, með síðari breytingum, vegna þeirra breytinga sem gerðar eru tillögur um í a. lið 1. gr. þess efnis að váttryggingastarfsemi skuli falla undir hugtakið fjármálaþjónusta. Með breytingunum er vísun til 9. tölul. 3. mgr. 2. gr. laga um virðisaukaskatt því felld brott. Af því leiðir að eingöngu verður vísað til 10. tölul. 3. mgr. 2. gr. laga um virðisaukaskatt en að öðru leyti er ekki um efnislega breytingu að ræða.

Um 9. gr.

Ákvæðið fjallar um gildistöku og þarfnast ekki skýringa.